

Fnat

Fnat forårsages af fnatmider, som graver gange i den øverste del af huden, hvor de også parrer sig og lægger æg. Miden foretrækker huden mellem fingre, ved albuer, armhuler, kønsdele, baller, knæhuser, vriste og fødder. Hos små børn findes miden også i ansigtet og hårbunden.

Senest redigeret den 16. august 2019

Det mest dominerende symptom er pludselig udvikling af intens kløe, som optræder 2-6 uger efter smitte. Hos personer, som tidligere har været smittet, kan kløen begynde allerede 1-3 dage efter smitte. Kløen er værst ved sengetid, da kløen forværres af varme. Der vil komme udslæt i form af små blegner eller vabler, der efterhånden afløses af kradsningsmærker.

Smitte sker ved tæt hudkontakt i familier og ved seksuel kontakt.

En særlig variant af fnat, den såkaldte skorpefnat (tidligere norsk fnat), ses hyppigst hos personer med nedsat immunforsvar og ældre. Her udvikles skorper i huden, og denne fnatform er meget smitsom efter berøring med inficeret hud.

Diagnosen stilles ved påvisning af en levende mide eller en fnat-/scabiesgang. Diagnosen skorpefnat skal altid stilles af en hudlæge.

Oftest vil fnat optræde hos seksuelpartnere eller i familier. Der ses af og til udbrud med fnat i børneinstitutioner, skoler, efterskoler og institutioner med døgnpleje, fx plejehjem. Der er også set udbrud på hospitalsafdelinger.

Information om fnat til forældre samt pjece om håndtering af fnat på efterskoler findes på [Sundhedsstyrelsens hjemmeside](#).

Symptomer

Intens kløe, der er værst ved sengetid pga. varmen.

Årsag

Fnatmiden, der er 0,3-0,4 mm lang, kan kun ses gennem en lup. Den graver gange i huden som beskrevet ovenfor.

Smitteveje

Fnat smitter ved tæt hudkontakt. Der er også mulighed for smitte via tekstiler (tøj, sengetøj, møbler med betræk/polstring mm.). Det skyldes, at fnatmiden kan overleve uden for menneskekroppen i op til 4 døgn ved 20 grader.

Forebyggelse

Undgå tæt hudkontakt med personer, der er smittede. Vask tøj, sengetøj og håndklæder ved 60 grader. Tøj, der ikke kan tåle vask ved 60 grader, bør henstå urørt (fx i en lukket plasticpose) i 3 døgn ved min. 25 grader og lav luftfugtighed, eller i en uge ved lavere temperaturer eller høj luftfugtighed. Det er usikkert,

hvor hurtigt fnatmider dør i almindelige frydere, hvorfor det ikke længere anbefales at fryse genstande. Støvsug senge og møbler med betræk/polstring og rengør med almindelige rengøringsmidler.

Behandling

Førstevalg til behandling af fnat er en særlig creme (cremor permethrin (NIX)), der gnides grundigt ind i huden på hele kroppen fra kæberande og nedefter. Cremen smøres bedst på om aftenen og skal virke natten over, hvorefter den vaskes af. Herefter skiftes der til rent tøj og sengetøj. Til forskel fra voksne kan børn under 1 år have fnat i ansigt og hårbund, så disse områder skal også behandles med NIX. Behandlingen gentages efter 7 dage.

Efter behandlingen kan kløen vare ved i flere uger. Det er ikke udtryk for, at behandlingen har svigtet.

Personen betragtes som smittefri 8-12 timer efter første indsmøring af cremen.

Detaljeret information om behandling af fnat findes på [Sundhedsstyrelsens hjemmeside](#).

Særligt for sundhedsfagligt personale

Smitte

Sundhedspersonale kan smittes ved direkte pleje- og behandlingsopgaver hos inficeret patient. Der skal derfor anvendes værnemidler i form af handsker og engangsovertrækskittel med lange ærmer.

Behandling

Personale, der har været i hudkontakt med en patient med fnat, kan tilbydes én forebyggende behandling afhængig af hudkontaktens art og varighed.

Personale, der er konstateret smittet med fnat, må ikke deltage i direkte pleje- og behandlingsopgaver før 8-12 timer efter påbegyndt behandling.

Dette personales familie bør behandles forebyggende med en behandling. Har de symptomer, skal de behandles to gange med en uges mellemrum.

Detaljeret information om behandling af fnat findes på [Sundhedsstyrelsens hjemmeside](#).

Rengøring og desinfektion

Se [NIR om supplerende forholdsregler ved infektioner og bærertilstand](#), afsnit 5.6 s. 56-61